

Bemærkninger til forslaget

1. Baggrund og formål

Retten til et privatliv er en grundlæggende rettighed, som er beskyttet af grundlovens § 72, hvorefter husundersøgelse, beslaglæggelse og undersøgelse af breve og andre papirer samt brud på post-, telegraf- og telefonhemmeligheden som udgangspunkt alene må ske efter en retskendelse. Beskyttelsen ligger først og fremmest i en forudgående kontrol med indgrebene hos de uafhængige domstole. Domstolenes kontrol med politiets aflytninger, åbning af post og lignende indgreb udgør et filter, som tvinger politiet til at møde frem i retten og argumentere for, at der er det tilstrækkelige grundlag for at foretage et indgreb.

Der foreligger ingen statistik over antallet og omfanget af indgreb i meddelelseshemmeligheden, domstolenes kontrol eller effekten heraf for politiets efterforskning. Det kan være med til, at der breder sig den opfattelse, at domstolene betragtes som et gummistempel for politiet, fordi dommerne for ofte siger ja, når politiet ønsker at foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden. Det kan endvidere være svært for dommerne at give afslag, når politiet f.eks. begrunder et indgreb med risikoen for terror. Dette kan være med til at udhule beskyttelsen af meddelelseshemmeligheden.

Forslagsstillerne finder, at der er grund til at skabe et bedre grundlag for at få indsigt i politiets indgreb i meddelelseshemmeligheden og domstolenes kontrol hermed. Det foreslås derfor at styrke offentlighedens indsigt ved, at der stilles krav om, at der skal udarbejdes en årlig offentligt tilgængelig statistik over domstolenes tilladelser til og afslag på indgreb i meddelelseshemmeligheden samt over, hvad politiets foretagne indgreb resulterer i af tiltaler og domfældelser m.v.

2. Indgreb i meddelelseshemmeligheden

Indgreb i meddelelseshemmeligheden er reguleret i retsplejelovens kapitel 71. Retsplejelovens § 780 indeholder følgende typer af indgreb i meddelelseshemmeligheden: Telefonaflytning, anden aflytning (rumaflytning), teleoplysning (f.eks. hvilke telefonnum-

re der har været sat i forbindelse med et bestemt telefonnummer), udvidet teleoplysning (f.eks. masteoplysninger), brevåbning og brevstandsning.

Betingelserne for indgreb i meddelelseshemmeligheden fremgår af § 781. Der er krav om mistankens styrke. Der skal således være bestemte grunde til at antage, at der på den pågældende måde gives meddelelse til eller fra en mistænkt. Det er en betingelse for indgreb i meddelelseshemmeligheden, at indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen. Og der er krav til kriminaliteten, f.eks. at efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, som har en strafferamme over 6 år, eller overtrædelse af straffelovens kapitel 12 og 13.

Et indgreb må ikke foretages, hvis det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde for den eller de personer, som det rammer, vil være et uforholdsmæssigt indgreb, jf. proportionalitetsreglen i § 782.

Indgreb i meddelelseshemmeligheden sker efter rettens kendelse, jf. § 783. Det skal i kendelsen bl.a. anføres, hvilket telefonnummer indgrebet angår. I kendelsen skal endvidere anføres de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Tidsrummet for indgrebet fastsættes også i kendelsen. Der skal inden rettens afgørelse beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører (§ 784).

Hvis øjemedet vil forspildes ved at afvente rettens forudgående tilladelse, kan politiet træffe beslutning om at foretage indgrebet, jf. § 783, stk. 3. Retten skal dog snarest muligt og senest 24 timer efter indgrebets iværksættelse have forelagt sagen med henblik på afgørelse af, om indgrebet kan godkendes.

Der skal efter afslutningen af et indgreb gives underretning om indgrebet, jf. § 788. Det er den byret, som har truffet afgørelse om indgrebet, der giver underretning. Underretningen gives ved telefonaflytning og teleoplysning til indehaveren af telefonen. Underretning kan dog efter begæring fra politiet undlades eller udsættes i et nærmere bestemt tidsrum, der kan for-